

„ПЕДАГОГІКА – МОЄ ЖИТТЯ”

Іван Андрійович Зязюн, директор Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, доктор філософських наук, професор, дійсний член НАПН України, фундатор нового напрямку педагогічної науки й засновник наукової школи з проблем педагогічної майстерності – цього року святкує свій 75-літній ЮВІЛЕЙ!

„Моє село – центр світу, моя сільська школа – всесвітня академія”.

„Я прошу у Бога одного часу для добра людям... Я Богові завжди дякую за те, що він обрав мене це Добро генерувати і ко-респондувати. ...Жодного разу в житті я його не зрадив. ...Я робив і продовжую робити Добро – моє основне і єдине багатство на цій грішній і жорстокій Землі”.

Іван Зязюн

Редакційний колектив нашого журналу поцікавився, що саме викремлюють співробітники Інституту, очільником якого вже майже 20 років є І.А. Зязюн. Ось що вони говорять:

Філософ Серця, педагог Добра, майстер педагогічної дії. За словами академіка-секретаря Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України **Неллі Ничкало, І.А. Зязюну** притаманні найкращі людські якості: ерудиція, гуманізм, порядність, чесність, принциповість, тому серед співробітників Інституту має **еталонний авторитет** і користується заслуженою любов'ю. **Лідія Хомич**, заступник директора з на-

уково-експериментальної роботи Інституту, вважає, що в цілому заслугою Івана Андрійовича Зязюна є розробка і впровадження нової технології особистісно орієнтованого професійного навчання майбутнього вчителя.

Нелля Ничкало та Олена Отич підкреслюють, що *теорія педагогічної майстерності*, автором якої став керівник авторського колективу академік І.А. Зязюн, *не має аналогів у світі*. Її інноваційність, педагогічна ефективність та вагомість результатів упровадження

Укладач
Ольга
Виговська

зумовили швидке поширення педагогічної майстерності у вітчизняній і зарубіжній педагогічній освіті

(Японія, Польща, Росія, Білорусь та інші країни).

Микола Солдатенко, завідувач відділом теорії та історії педагогічної майстерності Інституту, наголошує на тому, що

притаманною академіку І.А.Зязюну протягом усього життя, завжди була творчість. Розказує, як Іван Андрійович ще в молоді роки, будучи ректором

Полтавського педагогічного інституту, дуже активно (без перебільшення) розпочав новаторські дії, сміливість і далекоглядність яких вражають фахівців навіть сьогодні. Адже була й дуже серйозна протидія новациям

з боку тих, хто не хотів щось змінювати, не розумів цього, та, очевидно, й задрізь, ревності заважали

сприйняттю задуманого молодим ректором.

З приємністю Микола Миколайович згадує той час, коли він, тодішній начальник відділу педагогічних інститутів Міністерства освіти, вивчав, як на практиці реалізується експериментальна програма „Учитель” (школа – педвуз – школа), котра увійшла як складова частина до всесоюзної програми „Учитель радянської школи” і республіканської „Підготовка вчителя у вищій педагогічній школі”.

Досліджувалася професійна діяльність та адаптація до неї молодих спеціалістів, випускників Полтавського та інших сусідніх педагогічних інститутів. „Відразу зазначу, – говорить Микола Солдатенко, – що випускники Полтавського педінституту за 15 чинниками з 18 мали кращу підготовку, ніж їхні колеги з інших вузів та випускники Полтавського – попередніх років, адже студентам останнього випуску читався експериментальний курс „Основи педагогічної майстерності”, розроблений викладачами кафедри під керівництвом І.А.Зязюна. Значна частина молодих учителів відзначила, що курс „Основи педагогічної майстерності” дав їм більше ніж курси педагогіки та історії педагогіки.”

У листопаді 1986 року колеги Міністерства освіти розглянула питання про хід експерименту з підготовки учителів у Полтавському педінституті і схвалила досвід полтавчан. Пізніше цей досвід був запроваджений за наказом Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти Радянського Союзу

в усіх ВНЗ, а курс „*Основи педагогічної майстерності*” було зобов’язано читати як обов’язковий у всіх 201 пед-інститутах країни.

Сьогодні проблема педагогічної майстерності вчителя (викладача) набула нового звучання не тільки на теренах колишнього СРСР, а й у ряді країн Європи та Сполучених Штатів Америки, де функціонують сотні Центрив професійного зростання та підвищення кваліфікації. В Україні створено 25 Центрив педагогічної майстерності, які є експериментальними базами Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих, робота в яких здійснюється завдяки ініціативі, теоретичній підтримці та персональній участі академіка І.А. Зязюна.

Крім Центрив педагогічної майстерності, які сьогодні діють у гімназіях, школах, ліцеях, є й Центри у ВНЗ.

Голова профспілкового комітету Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України **Наталія Філіпчук** визначає І.А. Зязюна як талановиту людину, доброго наставника для молодого порослі вчених.

Редакційне бліц-інтерв’ю аспірантів і докторантів Івана Андрійовича засвідчило, що дбаючи про створення наукової школи, про виховання плеяди науковців, педагогів, **Іван Андрійович** кожному в різних життєвих, професійних, наукових ситуаціях сказав добре слово, підтримав, допоміг, порадив, заперечив, попередив, посварив, дав перспективу творчості.

Тамара Усатенко разом з іншими членами колективу Інституту поділяє стурбова-

Основні дати життя і діяльності І.А. Зязюна

3 березня 1938 р.	Народився в с. Пашківка Ніжинського району Чернігівської області в сім’ї колгоспників. Батьки – Зязюн Андрій Володимирович (1913–1992) та Зязюн Варвара Микитівна (1918–2006).
1952 р.	Закінчив Пашківську семирічну школу з відмінними успіхами.
1952–1955 рр.	Навчання в Галицькій (нині Крутівська) середній школі.
1955–1956 рр.	Завідувач будинку культури у с. Пашківка.
Серпень 1956 – липень 1959 рр.	Навчання і робота вихователем у гірничо-промисловому училищі № 5 у м. Свердловську Луганської обл.
Січень 1958 р.	Одержав посвідчення кадрового шахтаря–прохідника шахтного треку. Перша професія.
Липень 1959 – вересень 1959 рр.	Заступник директора з культурно-масової роботи гірничопромислової школи № 72 м. Володарки Свердловського р-ну Луганської обл.
Вересень 1959 – червень 1964 рр.	Навчання у Київському університеті ім. Т.Г. Шевченка на історико-філософському факультеті.
1966 – 1968 рр.	Аспірант кафедри філософії Київського університету ім. Т.Г. Шевченка.
1968 р.	Захистив кандидатську дисертацію „Особливості становлення і розвитку естетичного сприймання людини”. Присуджено науковий ступінь кандидата філософських наук.
Лютий 1970 – лютий 1971 рр.	Завідувач лабораторії творчих процесів Театру опери і балету імені Т.Г. Шевченка (м. Київ).
Лютий 1971 – березень 1975 рр.	Старший викладач, доцент кафедри філософії Київського театрального інституту імені І. Карпенка-Карого.
Березень 1975 – вересень 1990 рр.	Ректор Полтавського педагогічного інституту ім. В.Г. Короленка. Створено наукову школу педагогічної майстерності І. Зязюна.
1977 р.	Захистив докторську дисертацію „Формування і сфери вияву естетичного досвіду людини”. Присуджено науковий ступінь доктора філософських наук.
1981 р. – 1987 р.	Нагороджений орденом „Дружби народів”, медаллю Антона Макаренка, орденом Трудового Червоного Прапора, медаллю „Ветеран праці”.
1988 р.	Отримав почесне звання „Заслужений працівник вищої школи УРСР”.
1989 р.	Дійсний член Академії педагогічних наук СРСР.
Вересень 1990 – травень 1992 рр.	Міністр Міністерства народної освіти України. На цю посаду його призначено з серпня 1990 року відповідно до постанови Верховної Ради УРСР.
Грудень 1992 р.	Дійсний член Академії педагогічних наук України.
3 грудня 1993 і по теперішній час	Директор Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих АПН України (до лютого 2007 р. – Інститут педагогіки і психології професійної освіти).
Грудень 1995 р.	Член Президії Академії педагогічних наук України.
Лютий 1998 р. – Жовтень 2011 р.	У 1998 році Американським біографічним інститутом обраний „Людиною року”. Нагороджений орденом „За заслуги” III ступеня, орденом „За заслуги” II ступеня, орденом „За заслуги” I ступеня, Золотою медаллю Спілки вчителів Польщі, Срібною медаллю „Василь Зеньковський”, Нагрудними знаками „Антон Макаренка”, „Костянтин Ушинський”, Лауреат премії Антона Макаренка.
Грудень 2011 р.	Кращий освітянин року, Лауреат відзнаки „Засвіти вогонь”.

ТВОРЧИЙ ЗДОБУТОК, що вартий Державної премії України

Дослідження проблеми педагогічної майстерності як особистісно орієнтованого курсу професійної підготовки вчителя Іван Андрійович Зязюн розпочав, працюючи у 1975-1990 роках ректором Полтавського державного педагогічного інституту імені В.Г. Короленка.

Основні положення теорії й технології педагогічної майстерності втілені в підручнику „Педагогічна майстерність”, який має п'ять видань (1987 р. – тираж 30000 примірників, 1989 р. – тираж 188500 примірників, 1997 р. – тираж 15000 примірників, 2004 р. – тираж 15000 примірників, 2008 р. – тираж 5000 примірників) і перекладений іноземними мовами, зокрема, польською (Mistrzostwo pedagogiczne / I.A. Zjazium, L.W./Kramuszcenko, I.A. Kriwonos [etс.]; pod redakcja I.A. Zjaziuma; tium. L. Zjazium, F. Szlosek. – Warszawa; Radom, 225. – 252 s.) та російською (Основы педагогического мастерства: учеб. пособие. – М.: Просвещение, 1989. – 302 с.).

Праці Івана Зязюна присвячено розкриттю ідеалів В. О. Сухомлинського, понять краси педагогічної дії, вихованню естетичної культури школярів, педагогіці добра тощо.

Під його керівництвом розроблено варіативну навчальну програму з дисципліни „*Основи педагогічної майстерності*”, розраховану на 108 год., 90 год., 72 год. та 54 год. (2009 р.), а також програму факультативного курсу „*Юний педагог*” загальним обсягом 144 год. (2011р.).

МАСШТАБИ РЕАЛІЗАЦІЇ. Багатолітнє впровадження положень теорії педагогічної майстерності сприяло:

- введенню дисципліни „*Основи педагогічної майстерності*” до змісту навчальних планів вишів як нормативної;
- опрацюванню Концепції багаторівневої педагогічної освіти в Україні (у співавторстві з академіком В.П. Андрущенко);
- відкриттю у вищих педагогічних навчальних закладах кафедр педагогічної майстерності не лише України, а й інших держав, створенню **20 центрів педагогічної майстерності** на базі **6 вищих**, а також у **13 середніх загальноосвітніх навчальних закладах України**;
- утворенню у 1993 р. в ППОД НАПН України лабораторії (з 2000 р. – відділу) теорії та історії педагогічної майстерності;
- залученню до дослідження різних аспектів цієї проблеми інших наукових підрозділів ППОД НАПН України, зокрема відділів педагогічної естетики та етики, виховних систем у педагогічній освіті, порівняльної професійної педагогіки, інноваційних педагогічних технологій, педагогічної психології і психології праці.

ПРЕДСТАВЛЕНИЙ ДОРОБОК – це результат понад **30-річної** праці авторського колективу щодо обґрунтування педагогічної майстерності як нового напрямку педагогічної науки, розробки наукової теорії педагогічної майстерності, а також педагогічної технології та навчально-методичного забезпечення її реалізації у процесі професійної підготовки студентів вищих педагогічних навчальних закладів та підвищення кваліфікації педагогів навчальних закладів різних типів і рівнів акредитації.

Зазначене дало підставу рекомендувати ці матеріали на здобуття Державної премії України в галузі освіти 2012 року.

ність Івана Андрійовича тим, що „*виросло вже декілька поколінь, повністю відчужених від української духовності і, більше того, вони перестали знати і шанувати українську історію, звичаї, мораль свого народу, бо національні традиції зникли зі способу життя, зі шкільної освіти і виховання*”. Вони вважають, що академік І.А. Зязюн не лише збагатив педагогічну науку, але й привніс нові ідеї в практику українського філософського кордоцентризму („*філософії серця*”), започаткованих у нашій культурі Г. Сковородою, П. Юркевичем, Т. Шевченком, П. Кулішем та ін.

Тож редакційна Рада нашого журналу, членом якої Ви, **Іване Андрійовичу**, є з моменту його заснування, редакційний колектив разом з працівниками Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, яким Ви маєте честь керувати майже 20 років, **широсердно вітають Вас, Іване Андрійовичу**, з високою ювілейною датою й мають змогу дякувати Вам за те, що Ви є в Україні, що Ви працюєте в найпріоритетнішій галузі країни й реально сприяєте освіті відбутися такою.

Бажаємо невтомному трудівникові, фанатично відданому педагогіці, добротворцю Івану Андрійовичу Зязюну міцного здоров'я і під зірками ХХІ ст. вирішення всіх найфантастичніших планів, мрій, проєктів.

З роси та з води, дорогий Учителю!

На многая і благая літа!